

Ember és természet viszonya Kollár-Klemencz László két novellájában

BÉLA BÁLINT

Bevezetés

Kollár-Klemencz László 1966-ban született Szentendrén, de Újhartyánban töltötte gyermekkorát jelentős részét. Tájérendező majd hippológus diplomát szerzett. A Kisthén zenekar énekese, de más zenei produkciókban is részt vesz. Ezek mellett több rövidfilm forgatókönyvét ő írta.¹ Kollár-Klemencz László neve a legtöbbször számára a könnyűzenéből ismert, azonban zenei munkássága mellett novelláskötetei is megjelentek a közelmúltban. Első kötete 2015-ben *Miért távolodnak a dolgok?*² címmel, második kötete *A műanyag kerti székek élete*³ címmel 2018-ban jelent meg.

Kollár-Klemencz László írásairól még nem született olyan elemzés, amely az ökokritika módszereit használva mutatná be, hogy az író milyen eszközökkel ábrázolja az ember és természet viszonyát, pedig az ökokritikai elemzés lehetőségére már a kötetek alcíme, az „új természetírások” is felhívja a figyelmet. Tanulmányunkban arra vállalkozunk, hogy a *Miért távolodnak a dolgok?* kötet két novelláját, *A gyors kakukkot*⁴ és *A vízholdolányt*⁵ hasonlítsuk össze ökokritikai szempontból, különös tekintettel az ember és a természet viszonyának ábrázolásmódjaira a novellákban; milyen hasonlóságokat és milyen különbségeket találhatunk bennük. Mivel a novellák szereplői a természeti környezet mellett technikai eszközökkel is érintkezésbe kerülnek, ezért az ember-természet viszonyrendszer elemzése során számításba kell vennünk a technikai eszközök módosító szerepét is.

Röviden az ökokritikáról

Mielőtt a két novella összehasonlításába kezdenénk, mindenképpen érdemes szót ejtenünk az ökokritikáról két okból is. Egyrészt az ökokritika módszerei adják az elemzésünk alapját, ezért mindenképp fontos ezek ismertetése; másrészt egy Magyarországon kevésbé ismert irodalomelméleti irányzatról van szó, ezért is érdemes rövid áttekintést adnunk magáról az ökokritikáról.

Az ökokritika egyik leginkább idézett meghatározása szerint az ökokritika igyekszik: „az irodalom és a fizikai környezet közötti viszony vizsgálatává”⁶ válni. Az irányzat gyökereit a ’80-as évek Amerikájában kell keresnünk, ahol környezettudatos irodalmárok csoportjai elkezdtek foglalkozni az irodalmi művekben leírt környezet elméleti kérdéseivel, majd az irányzat az egyetemi

¹ <http://kollarklemencz.com/bio/> (Letöltés: 2019.02.16. 13:52)

² KOLLÁR-KLEMENCZ 2015.

³ KOLLÁR-KLEMENCZ 2018.

⁴ KOLLÁR-KLEMENCZ 2015, 7–12.

⁵ KOLLÁR KLEMENCZ 2015, 44–48.

⁶ NEMES 2007, 341. A definíciót Cheryl Glotfeltytől idézi.

oktatás részévé is vált, kialakultak a publikációs fórumok is.⁷ Ez persze nem jelenti azt, hogy az ökokritika valami teljesen újat fedezett volna fel, hanem az irodalmi alkotásokat olyan nézőpontból vizsgálja, amely eddig kevesebb figyelmet kapott az elemzésekben. Ebből következik az is, hogy az ökokritikai tanulmányok többsége a kánont újraolvasva, a környezeti tényezőkre koncentrálnak.⁸ Az ökokritikát azonban nem tekinthetjük egységes irodalomelméleti iskolának, nincsen egységes módszere, amelyet minden ökokritikával foglalkozó irodalmár követne. Az ökokritika mögött nincsen egységes elmélet, szinte kizárólag a környezetre összpontosuló figyelem tartja össze, míg a korábbi irodalomelméleti iskolák leginkább az ember és a kultúra felé fordultak.⁹ Ferry ökológiáról szóló művében azt állítja, hogy a környezet felé fordulás, a környezetre fordított nagyobb figyelem nem a modern korral való szembe helyezkedés miatt történik, hanem maga a modern kor szüli meg. A megfelelő környezet igénye Ferry szerint a demokratikus jogok igényéből ered, hasonlóan az élethez vagy az egészséghez való joghoz.¹⁰ Nem meglepő így, hogy az ökokritikára az ökológia és az ökológiai filozófia tette a legnagyobb hatást, beleértve a zöld mozgalmakat is, melyek követeléseit összhangban vannak a Ferry által mondottakkal.¹¹ Fontos megemlíteni, hogy az ökokritika több más tudományterülettel és a politikával összekapcsolódik, pontosan a környezeti téma miatt, viszont ez nem jelenti azt, hogy minden ökokritikai tanulmány nyílt politizálásba kezdene.¹² A tanulmányok közül a biológia, a korábban is említett ökológia, az építészet, a helytörténet, az urbanisztika, tudománytörténet és a művészettörténet sem áll messze az ökokritikától.¹³

Elemzésünk éppen a fentiek miatt nem tud követni semmiféle konszenzusos módszert (mivel az nem alakult ki), hanem a kiválasztott novellákban a környezetre összpontosítja a figyelmet, megvizsgálja az ember és környezet viszonyát és azt, hogyan jelenik meg a környezet a művekben. Kern szerint vannak olyan szövegek, amelyek „*környezeti szempontból jobban megszólíthatók*”,¹⁴ sőt azt a felvetést is megfogalmazza, hogy minden szöveg olvasható környezeti szempontból, mivel „*minden szöveg szó szerint vagy imaginatív módon térben helyezkedik el.*”¹⁵ A kiválasztott két szöveg a környezeti szempontból jobban megszólítható szövegek csoportjába tartozik, erre már a bevezetésben is felhívtuk a figyelmet az alcím és a helyszínek kapcsán.

⁷ NEMES 2007, 341, 345.

⁸ NEMES 2007, 344.

⁹ NEMES 347.

¹⁰ FERRY 1994, 39.

¹¹ NEMES 2007, 344–345.

¹² NEMES 2007, 347.

¹³ NEMES 2007, 341–342.

¹⁴ KERN 2007, 363.

¹⁵ KERN 2007, 363.

A gyors kakukk

A *gyors kakukk* című novella a *Miért távolodnak a dolgok?* kötet nyitódarabja. Az alapszituáció az, hogy a családapá, Toszka fejében megfogalmazódik az a gondolat, hogy karácsonyra kakukkos órát vesz a feleségének. Érdemes megjegyezni, hogy az ajándéktételt a lánya telefonos ébresztője adta, amelynek hangja hasonlított a kakukkos óra hangjára. A cselekmény további részében a kakukkos óra központi szerepet kap, ez lesz a család vágyakozásának középpontjában. A vágyakozás valami természeti iránt a kakukkos óra motívumában realizálódik majd.¹⁶

A kakukkos óra kinézetét leírja a szerző: „*Kétféle kapható. Az egyiken szarvas van és két kis puská, s ez talán kicsit nagyobb, mint a másik, aminek viszont két kismadár ül a tetején, na az meg a kisebb.*”¹⁷ Leírja Toszka érzelmeit is, hogy melyik típussal szimpatizál, milyen benyomásai vannak tőle, „*vadászos*”-nak gondolja.¹⁸ Toszka végül sikeresen megvásárolja az ajándékot. A leírás kapcsán az figyelhető meg, hogy a kakukkos óra, habár mechanikus szerkezet, természeti köntösbe van bújtatva, ami rokonszenves a főszereplőnek. Toszka érzelmeinek megjelenítéséből is látszik, hogy ez a természetet imitáló tárgy a főszereplő vágyának középpontjában áll, a tárgy által igyekszik valami természetest vinni az amúgy is természeti közegben lévő lakásba.

A cselekmény egyik legfontosabb helyszínét a szerző természeti környezetbe helyezi, erre egy mondat utal a novella elején: „*Az erdészház díszre lesz.*”¹⁹ Az erdészházról nem kapunk részletes leírást, csak annyit tudunk meg, hogy a kakukkos órának hol lesz a helye a házon belül. A kakukkos óra beüzemelése után a család nagyon örült a „jövővénynek”, viszont az erdészház kinézetéről nem tudunk meg ezután sem többet, viszont előtérbe kerül az akusztikai hatások leírása. „*Felhúzta, s a kakukk belekakukkolt a közös életükbe először [...] Csodálatos hangja volt. Egy gong szólalt meg először, utána jött ki a kakukk. [...] Örültek neki, és várták, hogy menjenek bele az estébe, mikor majd sokat kell kakukkolnia. Este meg csak ültek, és gyönyörködtek a hangjában.*”²⁰ Megfigyelhető, ahogy a kakukk hatására az egész erdészház megtelik élettel, azt a benyomást kelti a leírás, hogy ez a kis, természetet imitáló tárgy képes kielégíteni a természet iránti vágyakozást, úgy tűnik általa lehetségessé válik ember és természet harmonikus együttélése.

A kezdeti öröm azonban nagyon hamar elmúlik, megjelennek az első problémák, amelyek az ember és a természet közötti harmonikus együttélési viszonyt megzavarják, de az ezzel kapcsolatos aggályok már a novella elején megfogalmazódnak: „*Sok vele a baj, nem lehet javítani, rossz minőségű, újat már nem lehet szerezni. Nem divat. Állítólag zavarja az embereket. Minden órában*

¹⁶ KOLLÁR-KLEMENCZ 2015, 7.

¹⁷ KOLLÁR-KLEMENCZ 2015, 8.

¹⁸ KOLLÁR-KLEMENCZ 2015, 8.

¹⁹ KOLLÁR-KLEMENCZ 2015, 7.

²⁰ KOLLÁR-KLEMENCZ 2015, 9.

és sokat kakukkol, még éjszaka is, és olyan nincs, ami éjszaka nem. Majdnem lemondott az ajándékról.”²¹ Ezek a félelmek be is igazolódtak, több olyan pillanat adódott a szereplők életében, amelyet megzavart a kakukkos óra: „Egyszer mondtak valamit a tévében, amiből mindenre fény derült volna, de a kakukk épp a mondat alatt kakukkolt.”²² A másik, komolyabb problémát az jelentette, hogy a kakukk, mintha egyre gyorsabban kakukkolna. Ekkor Toszka leveszi a falról az órát, és úgy dönt, megpróbálja megjavíttatni. A problémák felmerülésével kezd kiderülni, hogy az ember és a természet viszonya nem valósulhat meg problémamentesen, de a szöveg ezen a ponton még inkább a természetnek tulajdonítja a probléma okát azzal, hogy az a legzavaróbb, hogy gyorsan kakukkol; kisebb mértékben kap szerepet ekkor még az ember természete, hogy zavarja a kakukkolás.

A megjavításhoz Toszka autóval megy a városba, amelyet a mobiltelefon és a tévé után a harmadik technikai eszköz, amelyik megjelenik a műben. Mindhárom eszköznek köze van a természetet imitáló tárgyhoz: a mobiltelefon adta az ötletet, így a vágyakozás alapját, a tévé a probléma felmerülésekor került középpontba, az autó pedig egy eszköz, amely segítségére van a főszereplőnek, hogy a természettel való harmonikus együttélést megteremtse. Fontos megjegyezni, hogy a novellában a technika itt nem úgy jelenik meg, mint ami a természethez való közel kerülést akadályozó tényező lenne, a technika nem szorítja ki agresszív módon a természetet, sőt azt a célt szolgálja, hogy eszköze legyen a természethez való közeledésnek.

A szöveg hosszasan ismerteti a probléma megoldását: az órát kicserélik egy másikra, ami lassabban kakukkol.²³ Itt fogalmazódik meg a mű egyik kulcsmondata: „Az időhöz türelem kell.”²⁴ Fontos megjegyezni, hogy ez egy önidézet, Kollár-Klemencz egy Kistehén-dalszövegben, az *Időhöz türelem kell* címűben is használja ezt a mondatot.²⁵ Ennek a mondatnak a kapcsán állítható az, hogy az ember-természet viszonyban fontos az ember természete is, különösen az, hogy elég türelmes legyen a természethez.

Végül sikerül beszerezni az új órát, kezdetben ismételten nem adódik semmilyen probléma, viszont pár héttel később ismét felmerülnek a problémák: „[...] este nagyon sokat kakukkol. Egy hónap múlva Toszka úgy érezte, nem csak hogy sokat, de egyre gyorsabban is. Néha elfelejtik felhúzni.”²⁶ A mű utolsó mondatában fogalmazódik meg, hogy ember és természet együttélésének harmonikus viszonya nem valósulhat meg, viszont a novella végére a hangsúly inkább az emberi természetre kerül, az ember türelmetlensége okozza azt, hogy nem tud együtt élni a természettel, a lemondás végül a szereplők saját döntése. Természetesen a probléma már a kakukkos óra mint megoldási lehetőségénél

²¹ KOLLÁR-KLEMENCZ 2015, 7.

²² KOLLÁR-KLEMENCZ 2015, 9–10.

²³ KOLLÁR-KLEMENCZ 2015, 12.

²⁴ KOLLÁR-KLEMENCZ 2015, 12.

²⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=knLyR039kis> (Letöltés: 2019.02.23. 20:36)

²⁶ KOLLÁR-KLEMENCZ 2015, 12.

felmerül, mivel az erdészház természetközelségéhez képest a kakukkos óra, habár a természetet imitálja, egy mechanikus vezérlésű tárgy, amely a természeti élmény alacsonyabb színvonalú változatát képes csak nyújtani.

A novella kapcsán összességében elmondható, hogy az ember vágyakozik a természettel való közelebbi viszonyra, azonban az embert saját természete megakadályozza a harmonikus viszony kiépítésében, nem elég türelmes ahhoz, hogy a természet közelségét el tudja viselni. A novella egy nagyon egyszerű eseménysor segítségével ábrázolja az ember-természet viszonyt, a leírások szerepe sokkal kevesebb. Ezt azért fontos kiemelni, mert a másik vizsgált szöveg másfajta eljárásokkal dolgozik, ott nem a cselekménysor szerkesztésén keresztül ábrázolja a szerző az ember-természet viszonyt, hanem a leírások által.

A vízhordólány

Ahogy *A gyors kakukk*, *A vízhordólány* is a *Miért távolodnak a dolog?* kötetben található. Hasonlóan az előbbi műhöz, ez a novella is könnyen vizsgálható az ökokritika eszközeivel. A főszereplő ebben az esetben is Toszka, a helyszín ebben az esetben is környezeti, egy vízforrásnál történnek az események.

A novella az időjárás leírásával kezd, viszont ez a részlet nem kap komolyabb hangsúlyt, bár megalapozza a vízhordólány fontosságát a meleg nyári napon: „Meleg volt, negyven fok nappal, délutánra lehetett harminchárom, de még minden tikkadt a hőségben. Hiába szorult vissza a meleg, ami itt maradt a kövekben, az ereken, az elviselhetetlenül nehézre tette a délutánt. A nyár elfáradt, s elárasztott mindent a végére.”²⁷ Ezután a fókusz azonnal a vízhordólány leírására helyeződik, az elbeszélő Toszka szemszögéből írja le a vízhordólány alakját, egyfajta vadles-helyzetbe kerül a főszereplő, ahol ő a vadász, a lány pedig a préda. A leírás nem a belső tulajdonságokat, hanem a lány külsejét emeli ki, különös tekintettel az erotikus részletekre: „Gyönyörű mellei voltak, és a medencecsontja kilátszott a rövidnadrágja és a pólója között. [...] Csábító, mint minden, ami eladó és felkiáltójel van a tekintete végén, de ő nem így volt csábító. [...] A lényeg a melle. Rá volt tapadva a vékony pólója a gyönyörű kis, illetve közepes mellére, ami pont elfér egy tenyérbe.”²⁸ Mint az előző novellában, itt is megjelenik a vágyakozás. Toszka vágyakozásának a tárgya, mint a fenti leírás is jól szemlélteti, a vízhordólány. Először a lány mint a párválasztás tárgya jelenik meg, azonban a későbbiekben a lány alakja elvontabb jelentést is nyer. Toszka a lány megfigyelése után arra a következtetésre jut, hogy összeillenek. Ezt a lány melle alapján állapítja meg: „Toszka tenyerében elfért volna. Akkora a keze férfikézben, mint a nő melle női mellben. Áranyosak. Áranyosak lennének. Azok is! A mi arányaink egymáshoz tökéletesek, ki vagyunk választva egymásnak.”²⁹

²⁷ KOLLÁR-KLEMENCZ 2015, 44.

²⁸ KOLLÁR-KLEMENCZ 2015, 44–45.

²⁹ KOLLÁR-KLEMENCZ 2015, 45.

Ezek után jelennek meg a lány leírásában azok az elemek, amelyek azt sejtetik, hogy a lány egyfajta természeti lény, valamilyen közelebbi, nem megmagyarázható kapcsolata van a természettel. Erre utal az „*állatias nő*” jelzős szerkezet, de a szerkezet kontextusa is: „*Toszkát a szenvedélytelenül leplezett, állatias nő izgatta, és az a medencecsont, ahogy az ember ujját egyenesen a két láb közé irányítja. Be a rövidnadrág alá, a Pilisi Parkerdő közepébe.*”³⁰ A lány természettel való szoros kapcsolatát, szinte egylényegűségét fogalmazza meg az alábbi leírásrészlet: „*Olyan végtelenül hosszúak voltak [a lábai], amik a lány derekánál eredtek, és behatoltak mélyen az erdei kiszáradt földbe, le, a hegyek alá, valami eret keresve.*”³¹ A vízhordólány, mint a kakukkos óra *A gyors kakukokban*, a természet iránt való vágyakozás tárgya lesz, ebben az esetben azonban nem beszélhetünk egyértelműen a harmonikus viszony vágyáról, hanem megjelenik a nő mint az uralni vágyott tárgy képe is, amely áttételesen az uralni vágyott természettel kapcsolható össze.³²

A gyors kakukkal szemben azonban itt nem történik meg a vágy beteljesítése, még ideiglenesen sem, sőt még valódi próbálkozást sem találunk a történetben, hogy a két szereplő egymásé lehessen. A kapcsolatteremtés lehetetlenségére több ponton is utal a szöveg: „*Mintha nem akarnának elmenni, mintha a lánnyal lévő két idősebb ember megérezte volna, hogy a lány és Toszka még néhányszor egymásra szeretnének pillantani, mielőtt soha meg nem ismerik egymást.*”³³ Az elérhetetlenségnek nemcsak az az oka jelenik meg, hogy nem szólította meg Toszka a lányt, hanem a helyszínről való távozáskor egy másik ok is megjelenik, amikor a szereplők kocsiba ülnek: „*Toszka tudta, neki ez a tempó lassú lesz, valamikor ki fogja őket előzni, vagy talán ő is belassul.*”³⁴ Tehát itt ismét megjelenik az az indok, hogy az ember a saját maga természete miatt nem képes a természettel harmonikus viszonyba kerülni. Ez megjelenik abban is, hogy uralni akarja a természetet, abban is, hogy meg sem próbálja megszólítani, de abban is, hogy számára „*ez a tempó lassú lesz.*” Felveti a lehetőséget, hogy „*talán ő is belassul*”, de végülis a lány és Toszka létre nem jött kapcsolata azzal zárul le, hogy a lány családja a kocsijukkal „*indexeltek és lehúzódtak, maguk elé engedve Toszkát.*”³⁵ A kocsival kapcsolatban mindenképp meg kell említeni – mivel technikai eszköz, és az elemzésünk tárgyát képezi –, hogy itt is csak eszköz funkciót tölt be, nem arról van szó, hogy a technika valamilyen módon kiszorítaná a természetet az ember életéből, de közvetett módon hozzájárul a szereplők eltávolodásához, így átvitt értelemben az ember és természet eltávolodásához. Fontos hangsúlyozni, hogy végső soron az emberi cselekvések

³⁰ KOLLÁR-KLEMENCZ 2015, 45.

³¹ KOLLÁR-KLEMENCZ 2015, 47. A zárójeles megjegyzés tőlem származik.

³² Ezzel a területtel az ökofeminizmus foglalkozik. Az ökofeminizmus szerint párhuzam vonható a nők helyzete és a Földhöz való emberi viszony között, mely gyakran a kihasználásban és az alárendelésben nyilvánul meg (NEMES 2007, 346.)

³³ KOLLÁR-KLEMENCZ 2015, 46.

³⁴ KOLLÁR-KLEMENCZ 2015, 47–48.

³⁵ KOLLÁR-KLEMENCZ 2015, 48.

vezettek el eddig, nem a technikai eszközök szorították ki a természetet, hanem az ember.

A novella az ember és a természet viszonyának ábrázolásakor nem a cselekményekre, hanem a leírásokra helyezi a hangsúlyt, a szöveg jelentős része leírásokból áll, a cselekmény kis részét teszi csak ki. *A gyors kakukk*hoz hasonlóan itt is végső soron az emberi természet okozza azt, hogy ember és természet harmonikus viszonya nem valósulhat meg, a lemondás itt is önkéntes jellegű.

Összegzés és kitekintés

Összességében elmondható, hogy a két novella az ember-természet viszony ábrázolásában nem sokban tér el. Mindkét novellára igaz, hogy ember és természet harmonikus viszonya az emberi természet valamilyen sajátossága miatt nem jöhet létre. *A gyors kakukk*ban a türelmetlenség volt ez az emberi sajátosság, ami meggátolta a harmonikus viszonyt, *A vízhordólány*ban a türelmetlenség mellett megjelent a „birtokolni akarás” és a féltékenység is.

A technológiáról elmondható, hogy egyik novellában sem avatkozik bele szervesen az ember-természet viszonyba, azaz nem beszélhetünk arról, hogy az ember azért távolodik el a természettől, mert a technika a helyébe lép, kiszorítaná ezt. A novellákban a technikai eszközök nem kapnak többletjelentést, kizárólag funkciókat ellátó eszközökként jelennek meg. A technikai eszközök tekintetében nem beszélhetünk sokszínűségről, a mobiltelefonon és az autón kívül nem jelenik meg más a két novellában.

A két novella hasonlóságai mellett különbségek is felfedezhetők. A legszembeütőbb különbség a cselekményben rejlik. *A gyors kakukk*ban megtalálható a próbálkozás a természet elérésére, *A vízhordólány*ban erre még próbálkozás sem történik. A másik különbség az ember-természet viszony ábrázolásának módjában található. *A gyors kakukk*ban a cselekményvezetés volt az, amelyen keresztül megismerhettük az ember-természet viszonyt, a leírások szerepe mellékes a szövegben. Ezzel szemben *A vízhordólány* leírásközpontú, a cselekmény csak igen kis százalékát teszi ki a szövegnek. A vízhordólányt mint a természetet szimbolizáló lényt a hosszú leírásokon keresztül ismerjük meg, a kapcsolatteremtés lehetetlensége nem a cselekményen, hanem Toszka belső monológjain keresztül rajzolódik ki. A cselekmény szerepe csak másodlagos ebben a novellában, a két szereplő eltávolodásakor, a szöveg végén kerül előtérbe.

A két novella így a leírás-cselekmény arányában tér el az ábrázolást tekintve, az ember és természet közötti harmonikus viszony lehetetlensége lényegében mindkét novellában az emberi természetből fakad. A kötetben több más novella van, amely alkalmas az ökokritikai szempontú elemzésre, viszont ezekben már nem feltétlenül csak az emberi természet az, amely az ember-természet viszony nehézkességeiért felel. Például a *Hogyan lett Toszka szerény* című novellában³⁶

³⁶ KOLLÁR-KLEMENCZ 2015, 13–24.

a természet hatalmas ereje is közrejátszik a harmonikus viszony megbomlásában, azonban a kötetben található típusok feltárása további vizsgálatot igényel. További kutatás tárgyát képezi az is, hogy a második novelláskötetben megjelennek-e hasonló viszonyábrázolási problémák, és ha igen, milyen típusok fedezhetők fel benne.

Irodalom

FERRY 1994 = Ferry, Luc: *Új rend: Az ökológia*. Budapest : Európa Könyvkiadó, 1994.

KERN 2007 = Kern, Robert: Ökokritika – Mire való voltaképpen? *Helikon* 53 (2007) 362–387.

KOLLÁR-KLEMENCZ 2015 = Kollár-Klemencz László: *Miért távolodnak a dolgok?*. Budapest : Magvető, 2015.

KOLLÁR-KLEMENCZ 2018 = Kollár-Klemencz László: *A műanyag kerti székek élete*. Budapest : Magvető, 2018.

NEMES 2007 = Nemes Péter: Az ökokritika rövid története. *Helikon* 53 (2007) 341–347.

Internetes források

<http://kollarklemencz.com/bio/> (Letöltés: 2019.02.16. 13:52)

<https://www.youtube.com/watch?v=knLyR039kis> (Letöltés: 2019.02.23. 20:36)

**Relation between human and nature
in László Kollár-Klemencz's two short stories**

BÁLINT BÉLA

In my study I compared two short stories of László Kollár-Klemencz with the methods of ecocriticism. I observed the relation between human and nature in the two selected short stories taking into consideration the role of technical devices. I have managed to manifest that in the two short stories the relation between human and nature can not be harmonic due to the human nature, first of all the impatience of humans. The technical devices did not have any role in the stories they have not made the distance bigger between human and nature.

There were also differences between the two short stories in the method of describing the relation. In the first short story the author used the plot to describe the relation, in the second short story the descriptions helped to understand it. There should be further researches to find more types used by the author for describing the human-nature relation in his writings.